

Milovan Marčetić

SMRT UMETNIK NIJE

POSTMODERNA PESMA U DVADESET DEVET REDOVA

Ako ovo mora da bude prvi stih jedne pesme,
početak jedne rečenice koja, evo, prelazi i u drugi red,
a zbog svoje zavisnosti zauzima i ceo treći,
ako u četvrtom mora da predahne, malo da zastane,
ne znajući šta da radi u petom, o čemu u njemu da govori,
o ljubavi iznenadnoj, o minulom danu, o smrti,
i u toj neopredeljenosti pređe u red sedmi,
prvi put osetivši, i u sedmom i u već punom osmom,
lakoću nestajanja, koja se prenosi i u red deveti,
ali se već u desetom nameće i pitanje svrhe počinjanja pesme,
da bi već u jedanaestom ta tema postala bolna,
u dvanaestom se javila i pomisao na posledice,
u trinaestom prvi znakovi očajanja,
svest o besmislu svega u četrnaestom
i već potpuna bespomoćnost u petnaestom,
u šesnaestom čak pomisao na suicid,
i dalje, u sedamnaestom, na koji ga način izvesti,
u osamnaestom: u koje vreme, koji navesti razlog,
a onda u devetnaestom mali nagoveštaj nade,
da bi se u dvadesetom pomislilo na neki elegantan izlaz
i u dvadeset prvom i dvadeset drugom kazalo
da je završiti niz dozvoljeno i bez poštovanja pravila,
da je važno privesti stvar kraju, da se, ako ne u dvadeset trećem,
u dvadeset četvrtom jednostavno uroni u nešto,
ali da to ne bude kraj, već da se sačeka da se u dvadeset petom
i dvadeset šestom redu koncentrični krugovi smire,
i posle kratkotrajnog očajavanja zbog jedne takve pomisli,
u dvadeset osmom redu odluči da se ipak dvadeset devetom
prepusti odluka: da se iz tog reda skoči u još dublji bezdan.

SMRT UMETNIK NIJE

Po Džulijanu Barnsu

Smrt umetnik nije, ona ne oblikuje ništa,
nikom ona ne prašta, nikome se ne sveti,
nije milosrdnik ničiji, nema osećanje krivice,
sama sa strahom od nje nikakve veze nema.
Ona za cenkanje ne zna, niušta je ubediti ne možeš.
imuna je na uvrede, žalbe i potcenjivanja,
za pregovarački sto nikada smrt ne seda.

Smrt umetnik nije i ne tvrdi da jeste,
dok umetnici svi da besmrtnici su tvrde,
nikada ne izneverava, ni s kim se ona ne kocka,
ničije račune ne plaća, ne duguje nikome ništa.
Ona je završni knjigovođa, celu nedelju radi
tri osmočasovne smene, ne napušta radno mesto,
ne pravi pauze nikad, ni tren dužnost ne zaboravlja.

Smrt umetnik nije, ali marljiva jeste,
u pojavi je fleksibilna, ne ponavlja se često,
ipak običaje poštuje, prihvata sujeverja,
ne požuruje nikog, nikoga ona ne čeka.
Ne dâ da je iskoristiš, saradnik joj je vreme,
akcije su njene sigurne, ali ih ne iznosi na berzu,
stoprocentna je uvek njena kvota ispunjenja.

SAN O LETENJU

Po jednom indijskom predanju

To što svake noći, mada i u snu nekriat, sanjaš da letiš, koristeći silu gravitacije kao sredstvo vratolomne igre, srećan, začuđen, svaki put veštinom letenja zatečen

možda je dokaz da je tvoj najdalji predak bio jedna od onih ptica što se legu u najvišim vazдушnim koridorima, koje oslobođene zemljine teže, nikada se ne spuštajući na tlo i ne uzimajući hranu, spavaju u letu, vodeći i ljubav pod otvorenim nebom i nad otvorenom zemljom

da je bio jedno od onih stvorenja kojima ne treba ništa osim visine i daljine, koja sve potrebe zadovoljavaju kroz pupčanu vrpču sopstvenog blaženstva.

Te ptice i jaja polažu u vazduhu, pa odlećući dalje ostavljaju ih suncu da ih ono leže. Jaje se ka zemlji survava sve brže i obično negde na sredini puta božansko pile iznutra razbije svoj oklop, oslobodi se opne i uskoro, kad mu sunce osuši krila, pad obrne u uzlet, u povratak u visine, gde mu rod leti.

Ali desi se da zbog oblačnog vremena, prekratke putanje ili čvrstine opne neko jaje stigne celo do zemlje i tek se od udara o tlo razbije.

Stvorenje koje se na taj način izleže ostaje na zemlji da živi, više ni besmrtno ni božansko, ne znajući priču o svojim precima, ali sanjajući stalno letenje, kroz sferu podsvesnog prenoseći taj san potomstvu.

Ovu priču, nikad uhu dosadnu, često su pričali Ramakrišna, Svami Muktananda i Sri Aurobindo, a s njima i stotine drugih, svaki na svoj način, a ipak svaki ispravno.

PRIZOR U OKVIRU

Ukazala se u pozadini, sasvim slučajno primećena,
u vremenskom ukrštaju prizora i jednog pogleda kroz prozor,
s dekorom ipak poznatim: balkon sa bendžaminom,
isečak mape fasade s koje otpada malter,
s neminovnim sivilom podržavanim svesrdno
sivilom ambijenta ove ulice poznate.

U odsustvu događaja, neminovno slede pitanja:
Zašto se baš na tom mestu, u tom nevažnom trenu,
s tim korakom običnim, s tim izrazom lica,
film njenog prepodneva pretvorio u fotografiju,
šta je nateralo tu ženu na pomisao o vraćanju?

Da li je zaboravila da nešto ponese,
dar neki nekom, nekom nešto da kaže,
da li je moguće da reč joj je zaustavila kretanje,
pomerila težište tela s jedne na drugu stranu,
navela je da razmišlja o mogućnosti odlaganja,
ili zaborava, otpora da se nečemu povinuje?

Meni, koji slučajno ovde o njoj svedočim,
nimalo ne bi smetalo (oh, rado bih joj to došapnuo)
da nikuda ne žuri, na zid da se nasloni,
duboko da udahne, još jednom da razmisli
o posledicama svoga sledećega koraka.

Ne bi mi to smetalo, samo bih tom prizoru
dodao oblačnost neba, odavde, istina, nevidljivog.

DESNA RUKA LEVOJ RUCI

Šta si to jutros tako dugo gestikulirala
onom čoveku na ulici,
dok ja sam u džepu brojala sitninu,
onoj devojci u autobusu
šta si objašnjavala dok sam ja
čuvala ravnotežu ovog našeg čoveka?

Otvoreno ti kažem: možda si malo
bila prežustra, možda prebrzih pokreta
dok si im se obraćala,
a i inače, primetila sam da si,
kako godine prolaze, sve nervoznija,
pa bih, usuđujem se da ti to
kao sestri bliznakinji kažem,
mogla da te odvedem kod psihijatra.
U današnje vreme nije to nikakva sramota.

Znaš koliko sam radoznala, pa mi
kaži i šta je noćas u snu govorio,
pošto mu je glava na tebi svu noć ležala,
dok sam ja bila daleko i dremala sam.

Ti kao leva u velikoj si prednosti,
a često znaš i da izigravaš damu,
dok ja pridržavam, otvaram, zatvaram,
podizem i spuštam, sve u svemu,
dok radim kao fizikalac.

Priznajem, ipak najčešće bez tebe ne mogu,
na primer kad našem čoveku treba
dugmad zakopčati, pertle zavezati,
i inače, u svim onim radnjama
po kojima se ljudi razlikuju od majmuna.